

der løber ud fra Vaske, og hvad der kastes ud fra Beboernes Soveværelser. Alt dette passerer de aabne Rendestene gennem Gaarden og ind gennem Forhusets lange Gang. Det er langt fra alle Steder, at denne Rendesten er overdækket. Denne Rendesten, disse skidne Baggaarde, det er det Paradis, som dette rige Samfund overlader Børnene til Legeplads! Det driver hver Dag de Tusinder og atter Tusinder af Børn ned fra Lejlighederne for at tilbringe deres Fritid i behagelig Leg, nydende Kulturens Velsignelser. Vi gaar op ad Trapperne, der er gamle, frønnede, snævre, og naar man kommer tilstrækkelig højt op, er der ikke en Gang et Rækværk. Man kommer op til en Kvistlejlighed, og i det ene Hus efter det andet er det saa usselt, at Døren ind til Beboernes Hjem er daarligere, end Døren til et Svinehus var i gamle Dage ude paa Landet. Nu bor Svinene fornemt i Sammenligning med, hvad der gælder for Mennesker. Er der nogen, der tvivler, beder jeg det høje Ting nedsætte et Udvalg, som jeg kan føre rundt og vise, hvad jeg har set; thi jeg er ikke bange for at komme frem med Dokumenterne her paa staaende Fod, jeg holder dem ikke skjult som forleden Ordføreren for det konservative Folkeparti.

I disse Lejligheder kommer der ingen Solstraale, aldrig frisk Luft. Lejlighederne vimler af Væggetøj. Jeg har set Børn i Vuggen fuldstændig forbitte over hele Ansigtet og med Armene rødprykkede alle Vegne, fordi det er fuldstændig umuligt at holde Væggetøjet borte fra Børnene i disse gamle Huse, som Værterne næsten uden Undtagelse ganske forsømmer at vedligeholde. Rundt om i Lejlighederne er der Rotter og Rottehuller. Jeg har set Hullerne, jeg har set Tilstopningen med Brændestykker. Der var Lejligheder, hvor man ikke i Køkkenet eller i Stuen kunde sætte nogen som helst Madvarer fra sig, men var nødt til at gemme dem i Kommodeskuffen, ellers kunde man ikke bevare Spor af dem. Beboerne i saadanne Hjem sover ikke roligt om Natten, fordi de generes af Utøjet, som de ikke kan holde borte, og foruroliges af Rotterne. Vi har nylig set i et Blad, hvorledes et lille 2-aarigt Barn er blevet skambidt af Rotter. Tro blot ikke, at det er noget, som kun kan indtræffe paa det Sted! Jeg har set den ene Lejlighed efter den anden, hvor der var fuldt af saadanne Rottehuller i Beboernes Stue. Se, derfor er det lidt løjerligt for mig nu at se, at man forbavses over, at den spanske Syge griber

saadan om sig, at man forbavses over, at den hærger Christianshavn forfærdelig, at den hærger Broerne. Nej, der er ikke noget at undres over, det vilde være et rent Mirakel, om det var anderledes, thi Mennesker er stuede saadan sammen i skidne Huse, hvor de betaler en ublu Leje for at have Tag over Hovedet, at en Smitte selvfølgelig breder sig øjeblikkelig fra den ene til den anden.

Jeg skal af mit store Materiale give et Par konkrete Eksempler. Jeg kom paa Christianshavn — jeg nævner selvfølgelig ikke Gader og Numre her i det høje Ting — ind et Sted i en Baggaard, op ad en gammel Trappe, til en Familie, der boede i eet Værelse, et ganske lille bitte Værelse. Der var ikke noget Køkken til det, der var i Værelset hverken Kakkellovn eller Komfur eller Vask eller nogen som helst Indretning, der hører med til Huseførelse. Naar vedkommende Hustru skulde vaske, maatte hun gaa ned i Gaarden. Hun var ikke i Stand til at lave nogen Ret varm Mad til sin Mand og sit Barn. Men det værste af alt var, at Fugtigheden drev ned ad Væggene. Naar man strøg paa en Væg, blev ens Haand ganske vaad. Den Kvinde, som boede i dette Hjem, tog en Medicinflaske frem og viste mig. Det var en Flaske større end dette Glas med Etikette helt rundt. Denne Etikette havde paa Grund af Fugtigheden løsnet sig hele Vejen rundt, og der hang tunge Vanddraaber paa den. I dette lille Rum, for hvilket der blev betalt 10 Kr. i maanedlig Leje, har hun født sit Barn, i dette fugtige Rum skal hendes Barn leve Dag og Nat, i dette fugtige Rum, hvor der ingen Kakkellovn er, skal denne Familie tilbringe den nu forestaaende Vinter.

Ja, er der nogen, der kan undres over, at der er Syndikalister, at der er Samfundsomstyrtere i et Samfund, der byder Mennesker saadanne Levevilkaar! Er der nogen, der kan undres over, at Forbedringshuse rekruteres i saadant et Samfund! Nej, jeg siger med koldt Blod: Det er Samfundet, der trænger til at komme i Forbedringshuset!

Jeg har set en anden Lejlighed. Det var, som næsten alle Vegne, en 1-Værelses Lejlighed med et Rum til, som man kalder Køkken, et sort Hul, hvor man ikke kan se ved højlys Dag uden kunstig Belysning. Hvem bor nu i dette ene Værelse? Ja, naar man stikker Hovedet indenfor Døren, er man straks paa det rene med det, for der stod fra Vinduet en Seng, nok en Seng, en kort Sofa, der benyttes til Seng, igen en Seng og en Seng til, og i en Alkove, hvortil der hver-